

A. Tentor: Beg Mirko. Rieka 1905. Riečka Dionička tiskara.

Pol povesti, pol životopisa čitamo v tej knjigi. Čudna je tehnika; malo težko teče beseda pisatelju, a vendar se glase nekateri odstavki, kakor bi jih bil spisal kak reporter; pripoveduje se v tretji osebi, pa tudi v prvi, v dialogih, opisovalno in v pismih, vse malce nespretno, toda s prirojeno spretnostjo. Nad vsem pa plapolja očitna tendenca, ki je nam zapadnjakom posebno nova: proslavljanje Islama in njegovih naredb. To nas zanima. Marsikaj se kaže gotovo v preugodni razsvetljavi, a precej objektivne resnice še menda ostane. Ako je n. pr. le nekaj odstotkov resnične tiste sentimentalnosti, ki jo kaže včasih Beg Mirko, potem imamo mi kulturonosci dovolj vzroka, da si malo izprašujemo svojo vest.

„Beg Mirko rodio se u selu Ostrici u kuli Ibrahima, godine 1860. Ibrahim, njegov otac, bijaše dobar Turčin, pobožan, nije Islamu prevriedio niti ogriješio si duše, bijaše u ostalom dobar sluga svakomu sustavu“. — Tako točno poroča začetek 3. poglavja o porodici junaka celega spisa, Bega Mirka. Šolal se je v Nemčiji, potem je prevzel vlastelinstvo doma. S tem se začne glavna povest, dokaj bogata napetih dogodkov iz zunanjega sveta: okupacije, in notranjega sveta: dvojne ljubezni Bega Mirka do dveh deklet, izmed katerih vzame eno za ženo. Ko je boj pri okupaciji končan, se Mirko ne more vzdigniti iz letargije; v kopelih išče zdravja in zabave; naposled izgine brez sledu, ker neka „opatica“ odklanja združitev z njim. Ne morem si kaj, pa zdi se mi, da mu to odklonitev — privoščimo, ker je baš v svojih nazorih o ženski ljubezni vendar preveč — turški. Celo tej opatici zagotavlja (str. 130.), da je v njegovem srcu prostora za — dve!

Dr. Jos. Tominšek.

V „*Mitteilungen des Musealvereins für Krain XVIII*, 103 sl. je priobčil dr. Valter Šmid pod naslovom „Der bildliche Schmuck der Krainer Bienenstöcke“ zanimivo folkloristično črtico, ki je našla potem svoje opozorilo pod naslovom „slovenske končnice“. Če slovenski filolog napiše članek s tem naslovom, se nihče ne more in ne sme čuditi, če čitatelj prebravši tak nadpis v prvem momentu misli na razne sufikse v slovenščini, če se domisli naukov Prešernovega pisarja: —

„K tem deni kónce: ača, išče, uha,
on, óvka, óvec — druge pritikline“. —

Šele ko začneš dalje čitati dotično opozorilo, zapaziš, da ima pisatelj na mislih takozvane uljeve ali panjeve dovži, ne pa slovniških slovenskih končnic. V nekaterih krajih prav dobro razločujejo dovž na sprednjem in končnico na zadnjem panjevem koncu; poslikane pročelnice panjev imenujejo dovži. Dasiravno se ne dá z jasno razlago dokazati pristno slovenstvo tega izraza, bi ga vendar bilo toplo priporočiti za splošni sprejem, da bi torej v prihodnje govorili o slovenskih dovžéh namesto o slovenskih končnicah, če imamo na mislih okrasilne podobe na kranjskih panjih; slovenske končnice pa pustimo slovničarjem.

G. Šmid je opremil svoj sestavek tudi z nekaterimi ilustracijami naslikanih dovži; seveda bi se bile dale slike na dovžeh i v ilustraciji i v opisu še izdatno pomnožiti: izmed nabožnih slik bi lahko poleg raznih svetnikov: sv. Blaž, sv. Urban, sv. Gal (ki je panj čebel ukral) še omenili kangalilejsko svatbo, zadnjo večerjo, 7 zakramentov itd., iz živalske basni in nimrodskega življenja bi se dal poleg lovčevega brijenja in njegovega pogreba navesti še ples lisice z zajcem. Tu vidiš originalni čudostroj ali mlin, ki iz grbavih starih bab napravlja ravnostasna brdka dekleta; tam je upodobljen krojaški strah pred polžem. Tudi „bognasvaruj“ ima